

Program izobraževanja sodnikov o konkurenčnem pravu EU,
Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, 2. december 2011

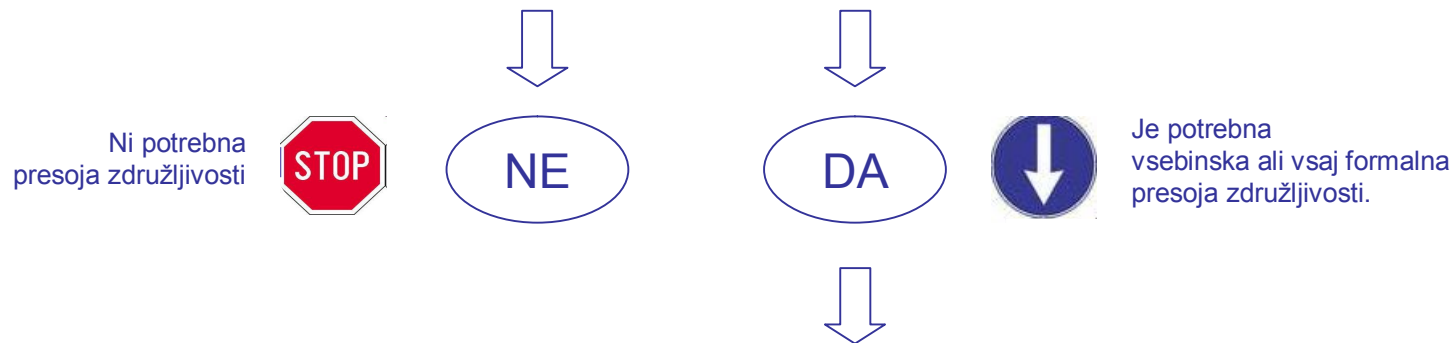
KAJ SE ŠTEJE KOT DRŽAVNA POMOČ V SMISLU ČL. 107(1) PDEU?

DOC. DR. ALEŠ FERČIČ
ales.fercic@uni-mb.si

Razlika med presojo obstoja državne pomoči ter presojo združljivosti državne pomoči z notranjim trgom

Obstoj državne pomoči

(objektiven koncept državne pomoči, tržni oz. ekonomski vidiki)

Združljivost državne pomoči z notranjim trgom

(socialni in drugi neekonomski vidiki, določeni v “izjemah”)

Opomba:

konkretna državna pomoč je lahko združljiva z notranjim trgom oz. dopustna, če so izpolnjeni pogoji za “izjemo”.

Kaj je državna pomoč? [1]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

Čl. 107(1) PDEU:

Razen če Pogodbi [tj. PEU in PDEU] ne določata drugače,
je vsaka **pomoč, ki jo dodeli država članica,**
ali kakršnakoli vrsta pomoči iz državnih sredstev,
ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco
z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali
proizvodnji posameznega blaga,
nezdružljiva z notranjim trgom,
kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

Kaj je državna pomoč? [2]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

Določen ukrep je državna pomoč v smislu čl. 107(1) PDEU, če so **kumulativno** izpolnjeni naslednji pogoji:

- pomoč v smislu gospodarske prednosti oz. koristi, dodeljena vsaj enemu podjetju;
- pomoč dodeli država ali je kakorkoli dodeljena iz državnih oz. javnih sredstev;
- pomoč je dodeljena selektivno;
- pomoč (lahko) izkrivlja tržno konkurenco; in
- pomoč (lahko) prizadene trgovino med vsaj dvema DČ.

Kaj je državna pomoč? [3]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

V praksi se državne pomoči lahko dodelijo v različnih oblikah oz. na različne načine, npr. kot:

- **subvencija,**
- **prodaja javnega premoženja (javnih podjetij, zemljišč,...),**
po prenizki ceni oz. nasploh prodaja, ki ni tržno racionalna,
- **nakup blaga ali/in storitev (v okviru javnih naročil),**
po previsoki ceni oz. nasploh nakup, ki ni tržno racionalen,
vključno s primeri, ko gre za nakup nepotrebne blaga ali/in storitve,
- **dokapitalizacija,**
ki ni tržno racionalna,
- **javno financiranje gospodarske javne službe,**
ki ne ustreza kriterijem iz zadeve *Altmark Trans*.
- **javno financiranje projektov,**
ki ni javnem interesu oz. ni tržno racionalno,
- **odpust ali odlog davčnega- oz. drugega dolga,**
ki ni tržno racionalen
- **javno poroštvo, -posojilo ali -zavarovanje,**
ki ni tržno racionalno.

Kaj je državna pomoč? [4]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

[Pogoji gospodarske prednosti oz. koristi za vsaj eno podjetje]

“Pomoč v smislu prvega odstavka 107. člena PDEU je vsaka gospodarska prednost oziroma korist, ne glede na konkretno pojavno obliko, ki je podjetje v normalnih tržnih pogojih ne bi prejelo.”

Izhodišča:

Primerna protidajatev v širšem smislu &

test zasebnega podjetnika

(kot zasebni: vlagatelj, kupec, prodajalec, porok, posojilodajalec oz. nasploh upnik)
in meje njegove uporabe.

Opomba:

za javno financiranje SSGP oz. gospodarskih javnih služb se “do nadaljnjega” uporablja
test *Altmark Trans.*

Kaj je državna pomoč? [5]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

[Pogoj države ali državnih oz. javnih sredstev]

“Pomoč v smislu čl. 107(1) PDEU dodeli država ali je kakorkoli dodeljena iz državnih sredstev, če se lahko pripiše državi in bremeni ali je sposobna bremeniti državna oz. javna sredstva.”

Izhodišča:

Država in državna/javna sredstva

Pripis državi

Obremenitev državnih/javnih sredstev

Kaj je državna pomoč? [6]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

[Pogoj selektivnosti]

“Pomoč je dodeljena selektivno, tj. s favoriziranjem nekaterih podjetij ali branž oziroma sektorjev, če lahko učinkuje, da določena gospodarska ugodnost ni na razpolago vsem relevantnim podjetjem v državi članici, skratka, če lahko pride pravno ali dejansko do neutemeljenega razlikovanja med relevantnimi podjetji.”

Izhodišča:

Selektiven ukrep

Splošen ukrep

Kaj je državna pomoč? [7]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

[Pogoji izkrivljanja konkurence]

“Pomoč (lahko) izkrivlja tržno konkurenco, če lahko na vsaj enem relevantnem trgu poseže v obstoječa konkurenčna razmerja oz. prepreči ali ovira nastanek novih konkurenčnih razmerij.”

Izhodišča:

Relevantni oz. upoštevni trg

Dokazovanje

Relevantna intenzivnost

Kaj je državna pomoč? [8]

(v smislu čl. 107(1) PDEU)

[Pogoji prizadete trgovine med vsaj dvema DČ]

“Pomoč prizadene trgovino/trgovanje med vsaj dvema DČ, če dejansko povzroči ali vsaj grozi, da bo povzročila, da trgovina oz. določena gospodarska dejavnost v zvezi z blagom in/ali storitvami med vsaj dvema DČ poteka drugače, kot bi potekala, če te pomoči ne bi bilo.”

Izhodišča:

Vpliv na čezmejno trgovino

Relevantna intenzivnost

Jurisdikcijski kriterij

Pravni viri EU in RS o državnih pomočeh in razmerje med njimi [1]

Izhodišče je čl. 3a URS:

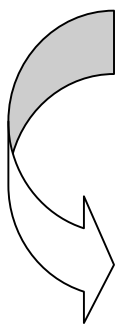
(1) RS lahko z mednarodno pogodbo, ki jo ratificira državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev, prenese izvrševanje dela suverenih pravic na mednarodne organizacije, ki temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in načel pravne države, ter vstopi v obrambno zvezo z državami, ki temeljijo na spoštovanju teh vrednot.

(2) [...]

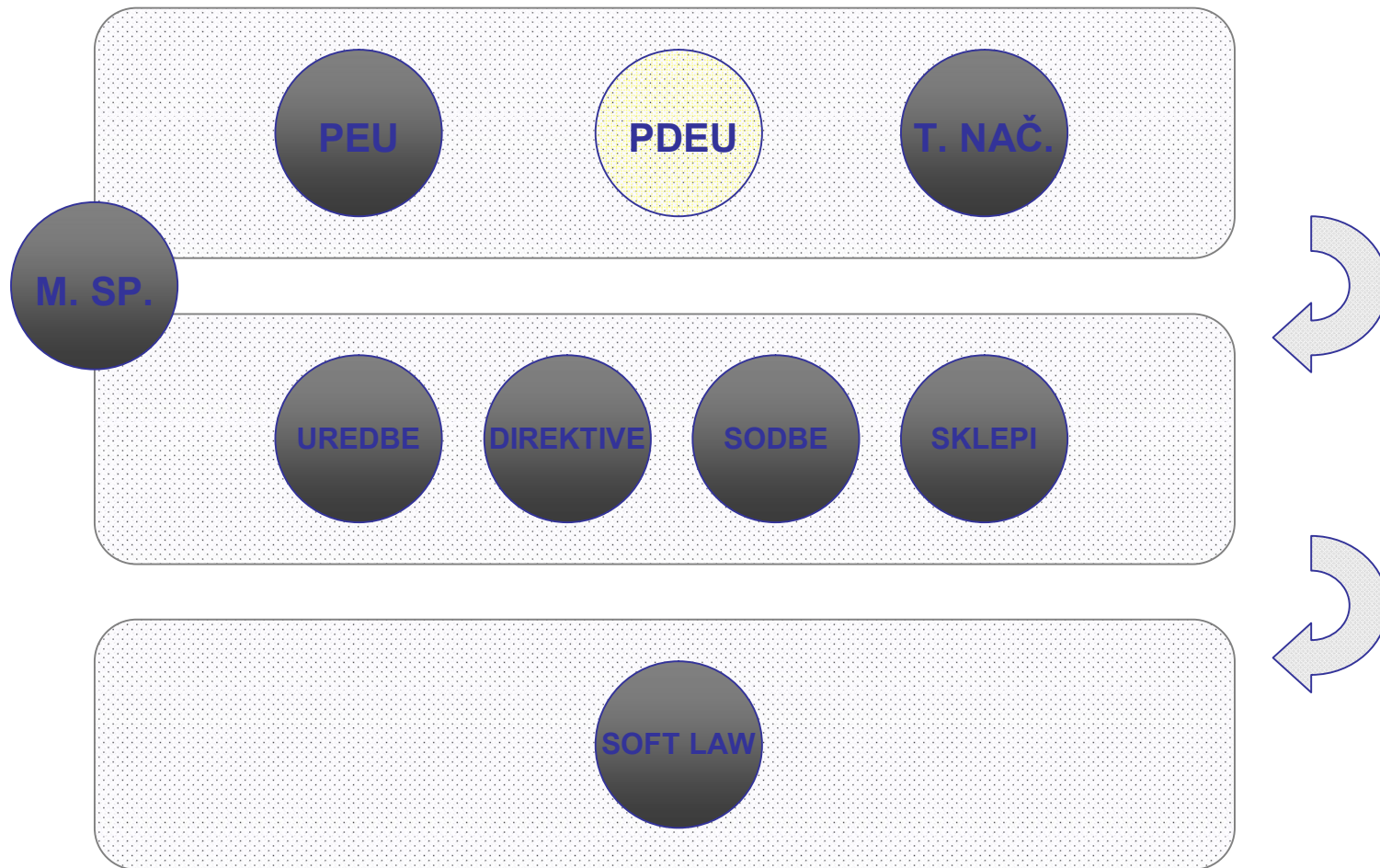
(3) Pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, **se v RS uporabljajo v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.**

(4) [...]

TUDI N. AVTONOMNOSTI, N. PRIMARNOSTI OZ. PREDNOSTI IN N. NEPOSREDNEGA UČINKA!

Pravni viri EU in RS o državnih pomočeh in razmerje med njimi [2]

Pravni viri EU in RS o državnih pomočeh in razmerje med njimi [3]

PDEU

DR. POMOČ

107(1)

PREPOVED

107(1)

IZJEME

107(2)
107(3)
106(2)
93
42
108(2)(3-5)
346(1)(b)

POSTOPEK

108
[109]

**UREDBE
(EU)**

U 800/2008
U 1998/2006
[...]

U 695/1999
U 794/2004
[...]

Pravni viri EU in RS o državnih pomočeh in razmerje med njimi [4]

Pravila (sek. in terc.) prava EU o državnih pomočeh lahko klasificiramo, kot sledi:

- pravila o postopku, vključno s prigrasitvijo,
- pravila o izjemah,
- pravila, ki načeloma veljajo v vseh sektorjih,
- pravila, ki veljajo v posameznem sektorju,
- pravila o posameznih instrumentih,
- pravila o zagotavljanju preglednosti poslovanja javnih podjetij,
- pravila o zagotavljanju storitev splošnega gospodarskega pomena,
- pravila o referenčni obrestni meri,
- pravila o obvladovanju aktualne finančne in gospodarske krize.

Načelna nezdružljivost državnih pomoči z notranjim trgom in izjeme [1]

Čl. 107(1) PDEU:

Razen če Pogodbi [tj. PEU in PDEU] ne določata drugače,

je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica,
ali kakršnakoli vrsta pomoči iz državnih sredstev,

ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco
z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali

proizvodnji posameznega blaga,

nezdružljiva z notranjim trgom,

kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

Načelna nezdržljivost državnih pomoči z notranjim trgov in izjeme [2]

Čl. 107(2) PDEU:

Z notranjim trgov **je** združljivo naslednje:

- a) **pomoč socialnega značaja**, dodeljena posameznim potrošnikom, če je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;
- b) **pomoč za povrnitev škode**, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
- c) **pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij ZRN**, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila.
Pet let po začetku veljavnosti LP, lahko Svet na predlog EK sprejme sklep o razveljavitvi te točke.

Načelna nezdržljivost državnih pomoči z notranjim trgovom in izjeme [3]

Čl. 107(3) PDEU:

Kot združljivo z notranjim trgovom se **lahko** šteje naslednje:

- (a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja **območij**, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika, in v regijah iz člena 349 glede na njihov strukturni, gosp. in soc. položaj;
- (b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega **projekta skupnega evropskega interesa** ali za odpravljanje **resne motnje v gospodarstvu države članice**;
- (c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih **gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij**, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;

[...]

Načelna nezdržljivost državnih pomoči z notranjim trgovom in izjeme [4]

Čl. 107(3) PDEU:

[...]

- (d) pomoč za pospeševanje **kulture in ohranjanja kulturne dediščine**, ko ta pomoč ne škoduje trgovinskim pogojem in konkurenci v EU v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;
- (e) druge vrste pomoči, kakršne lahko **Svet določi v odločbi**, ki jo sprejme na predlog Komisije.

Načelna nezdružljivost državnih pomoči z notranjim trgom in izjeme [5]

Čl. 106(2) PDEU:

- (2) Podjetja, pooblaščenca za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oz. podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz Pogodb [tj. PEU in PDEU], zlasti po pravilih o konkurenci, **kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene.** Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi EU.

Načelna nezdržljivost državnih pomoči z notranjim trgovom in izjeme [6]

Čl. 93 PDEU:

Pomoči so združljive s Pogodbama [tj. PEU in PDEU], če so potrebne za **usklajevanje prevoza** ali če so **nadomestilo za opravljanje določenih storitev, ki so del javne službe.**

Obveznosti v zvezi z državnimi pomočmi [1]

Opomba: prigrilasitev DP izjemoma ni potrebna, če so izpolnjeni posebni pogoji (SI, *de minimis*, ...).

Obveznosti v zvezi z državnimi pomočmi [2]

- Temeljne obveznosti na relaciji EU in DČ:
 - a) DČ: obveznost prigravitve in mirovanja, pravočasna izpolnitev odločbe oz. sklepa ali sodbe in nasploh spoštovanje prava EU;
 - b) EU: zakonito, jasno in pregledno odločanje v razumnem roku ter pomoč v skladu s predpisi.
- Obveznosti v sistemu oblastnih organov DČ:
 - a) obveznosti, ki jih ima DČ, se ustrezno razporedijo med njene organe (v okviru zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti),
 - b) ZSDrP in drugi izvedbeni predpisi.
- Obveznosti PDP:
 - spoštovanje prava EU in z njim skladnih domačih predpisov in odločb, zlasti pa pravilna uporaba zakonite oz. združljive državne pomoči ali takojšnje vračilo nezakonite oz. nezdružljive državne pomoči.

(Glavne) pravne posledice kršitev v zvezi z državnimi pomočmi

Formalno in/ali materialno protipravno
dodeljeno državno pomoč
je treba vrniti z ustreznimi obrestmi vred
(DČ jo mora izterjati od prejemnika, ki lahko zaupa le pravu EU).

Protipravno dodeljena državna pomoč je kršitev PDEU,
kar lahko vodi v “kazen” in odškodnino DČ.

Neizterjana oz. nevrnjena protipravna državna pomoč
je lahko ovira za dodelitev zakonite oz. združljive DP.

DČ (in PDP) lahko odškodninsko odgovarjajo oškodovanim
posameznikom po nacionalnem pravu.